

dir-ho— de la impossibilitat de continuar la *Bíblia* després de la guerra civil, a causa de la prohibició absoluta d'usar el català fora de l'àmbit familiar, o de la necessitat de traduir a l'espanyol la *Bíblia de Montserrat*, una iniciativa que ja venia de lluny i que hauria apaivagat una mica les acusacions privades i públiques que els monjos de Montserrat feien una Bíblia «separatista»...

Per a la seva biografia, el pare Romuald no va poder fer servir encara el ric arxiu de l'abat Aureli M. Escarré, en el qual hi ha una extensa informació sobre la represa de la *Bíblia de Montserrat* en la postguerra i sobre els darrers anys d'estada del pare Ubach a Israel i sobre el tancament de la casa que Montserrat tenia a Jerusalem, que algun dia caldrà estudiar a fons.

En tot cas, *Dom Bonaventura Ubach. L'home, el monjo, el biblista* ha esdevingut una obra clàssica i —com ja he assenyalat— ha estat la font principal en la qual han begut tots els qui s'han interessat pel

pare Ubach. A l'hora de reeditar-la, doncs, m'ha semblat que no era oportú de refer-la, sinó que convenia més mantenir-hi l'estil de l'autor i limitar-se a un mínim d'adaptació: revisió ortogràfica i en casos molt concrets petites modificacions de tipus lingüístic o estilístic, dels topònims —llevat d'alguns casos justificats— segons la forma donada per la *Gran enciclopèdia catalana* i revisió dels cognoms esmentats, en algun cas completats amb el nom corresponent a l'índex onomàstic final. Essent que han passat una cinquantena d'anys d'ençà de l'aparició de la primera edició, convenia també fer-hi una actualització mínima, que s'ha limitat a algun petit canvi redaccional quan parlava de personatges vius i actius en aquell moment, i a algun complement indispensable de la informació donada pel pare Romuald, que ha estat afegit entre claudàtors, tant al text com a les notes, que ara donem a peu de pàgina i no al final del llibre. A fi de facilitar i agilitar la lectura, he introduït dins el text els subtítols que en la primera edició constaven només a l'índex final, i si s'esqueia n'hi he afegit algun de nou, que el pare Romuald es devia descuidar al seu moment.

Voldria aprofitar aquest pròleg per a donar encara algunes pistes a les persones que s'interessen per la vida i l'obra del pare Ubach, un personatge que en lloc d'esvaïr-se amb el temps, com és habitual, ha anat adquirint aquests darrers anys una popularitat que mai ningú no hauria sospitat. Hi ha ajudat molt l'interès que darrerament susciten els viatges a l'Orient, tema en el qual Ubach és pioner: el seu volum *El Sinaí* va tenir dues edicions facsímils el 2011 i el 2012.[...].

Ha contribuït decisivament a aquesta popularitat del pare Ubach l'aparició de la novel·la històrica de Martí Gironell, *L'arqueòleg. De Montserrat a Terra Santa perseguint un somni* (Barcelona 2010), que ha tingut un gran èxit i ha estat traduïda a l'espanyol. Com és habitual en aquest gènere, no cal buscar-hi l'exactitud de les dades ni estranyar-se de l'exuberància de la imaginació, però és evident que ha fet arribar el coneixement del pare Ubach a un públic que mai no s'hauria acostat a les obres de tipus menys divulgatiu i més científic.